

Uzņēmējdarbības vide

Darbaspēks un nodarbinātība

Nodarbinātība

Ekonomiski aktīvo iedzīvotāju skaits Francijā 2012.gadā bija 28 574 000 iedzīvotāju (71,5%), no kuriem nodarbināti bija 25 632 000 (64,1%) un bez darba - 2 942 000 iedzīvotāji. Visvairāk strādājošo bija valsts pārvaldē, izglītībā un veselības aprūpē – 31,8%; tirdzniecībā un transporta nozarē – 12,8%. Gan ražošanā, gan zinātnisko aktivitāšu jomā bija nodarbināti – 12,2%; celtniecībā – 6% un lauksaimniecībā – tikai 0,9% nodarbināto.

Bezdarba līmenis Francijā vienmēr ir bijis samērā augsts, visaugstākais tas bija 1997.gadā -10,7%. Pēc tam tas sāka nedaudz samazināties un 2008.gadā sasniedza viszemāko rādītāju pēdējo gadu laikā – 7,4%. Taču jau 2009.gadā tas atkal strauji palielinājās līdz 9,1% un 2012.gadā sasniedza 10,3%. Salīdzinājumā ar 2011.gadu tas pieauga par 0.8 procentpunktiem.

Avots: L'Institut national de la statistique et des études économiques, www.insee.fr

Uzturēšanās noteikumi

Eiropas Savienības, Eiropas Ekonomiskās zonas un Šveices pilsoņi var brīvi uzturēties un ceļot Francijā bez vīzas, uzturēšanas vai darba atļaujas. Tikai nepieciešama reģistrācija attiecīgajā municipalitātē trīs mēnešu laikā pēc ierašanās Francijā. Taču uz Rumānijas un Bulgārijas pilsoņiem attiecas pārejas periods līdz 2014.gada 1.janvārim. Viņiem ir nepieciešama uzturēšanās atļauja jebkādu komercdarbību veikšanai, kā arī darba atļauja, ja viņi šeit strādā, taču ierobežojumi attiecībā uz nozarēm nepastāv.

Darba likumdošana

Darba likumdošanu Francijā regulē Darba kodekss (*Code du Travail*) un atbilstošie nozaru kolektīvie līgumi, kuros atspoguļotas katras nozares īpatnības.

Darba attiecību regulējošie noteikumi ir līdzīgi kā Latvijā, attiecību nodibināšanai nepieciešams darba līgums. Nav obligāta prasība noslēgt šo darba līgumu rakstiski, tomēr rakstiski ir nepieciešams informēt darbiniekus par noteiktiem nodarbinātības aspektiem: darba vietas adrese, darba uzsākšanas datums, amata nosaukums, darbinieka tiesības un pienākumi, atalgojums un tā izmaksa, darba stundu ilgums, darba attiecību izbeigšanas nosacījumi, u.c. būtisku informāciju divu mēnešu laikā pēc darba uzsākšanas. Ja darba līgums nav noslēgts rakstiski, tad darbinieks tiek uzskatīts par pastāvīgu darbinieku.

Kopš 2002.gada 1.jūlija Francijā ir noteikta 35 stundu darba nedēļa (jeb 1607 stundas gadā), kas ir visīsākā visā Eiropas Savienībā. Maksimālais darba stundu skaits dienā ir 10 un nedēļā – 48. Virsstundu darbam atkarībā no virsstundu skaita tiek piemērota piemaksa - vismaz 10% - 50% apmērā no stundas darba likmes. Virsstundu darbs gada laikā nedrīkst pārsniegt 220 stundas.

Minimālā darba alga tiek noteikta katru gadu un ir spēkā no attiecīgā gada 1.janvāra līdz 31.decembrim. 2012.gadā minimālā alga bija 9.22 stundā un 1 398.37 EUR mēnesī.

Darbiniekiem ir tiesības uz apmaksātu atvaļinājumu 5 nedēļu garumā. Papildus ir 10 apmaksātas valsts brīvdienas.

Termiņš, cik ilgi ir jāpaziņo par darba uzteikumu, ir atkarīgs no tā, vai darba attiecības tiek izbeigtas pēc darba ņēmēja vai darba devēja iniciatīvas, un cik ilgi darbinieks ir nostrādājis uzņēmumā. Darba devējam ir jāpaziņo par darba attiecību pārtraukšanu:

- vienu mēnesi iepriekš, ja darba attiecības ilgst no 6 mēnešiem – 2 gadiem;
- 2 mēnešus iepriekš, ja darba attiecības ir ilgākas par 2 gadiem;

Tāpat dažos kolektīvajos līgumos ir noteikts, ka darbiniekam ir darba stundu laikā iespējams meklēt jaunu darbu, ja atlaišana ir notikusi pēc darba devēja iniciatīvas.

Uzņēmumos, kuros ir vairāk par 50 darbiniekiem, ir jādibina darba padome.

Nesen veiktā pensiju reforma palielināja pensionēšanās vecumu no 65 uz 67 gadiem, minimālo pensionēšanās vecumu no 60 uz 62 gadiem, un nepieciešamo darba stāžu, lai saņemtu pensiju – līdz 41.5 gadiem.

Francijas sociālās drošības sistēmā gan darba devēji, gan darba ņēmēji veic virkni sociālo maksājumu, kas tiek atvilkti no algas. Darba devējam ir pienākums ieturēt gan savu, gan darbinieka sociālo maksājumu. Darba devēja sociālā iemaksa ir 35% - 45% no darba samaksas, darba ņēmēja 20% - 25%.

Uzņēmējdarbības veidi

Izplatītākās uzņēmējdarbības formas ārvalstu uzņēmumiem ir:

- akciju sabiedrība (SA – *Societe Anonyme*). Minimālais starta kapitāls 37 000 EUR, ja publiska kompānija, tad minimālais kapitāls 225 000 EUR. Pilnībā kapitāls jānomaksā 5 gadu laikā. Nepieciešami vismaz 7 akcionāri
- sabiedrība ar ierobežotu atbildību (SARL – *Societe a Responsibilite Limitee*) vai EURL (*Enterprise Unipersonnelle a Responsibilite Limitee* - ar vienu īpašnieku, kurš var izvēlēties vai maksāt uzņēmuma vai iedzīvotāja ienākumu nodokli). Nav noteikta minimālā pamatkapitāla, bet paši partneri statūtos nosaka summu, kas nepieciešama ilgtermiņa vajadzību finansēšanai. Nepieciešami vismaz 2 akcionāri, bet to nevar būt vairāk par 100.
- vienkāršotā akciju sabiedrība (SAS – *Societe per Actions Simplifiee*). Nav noteikta minimālā pamatkapitāla, bet paši partneri statūtos nosaka summu, kas nepieciešama ilgtermiņa vajadzību finansēšanai. SAS var dibināt arī viens akcionārs, bet nav noteikts ierobežojums kopējam akcionāru skaitam.

Tiek izdalītas arī tā saucamās partnerības komercdarbības formas (partnerships), kad apvienojas uzņēmumi no 2 vai vairākām ES valstīm. Šīs formas nav tik izplatītas, jo investoram ir neierobežota atbildība finanšu sarežģītumu gadījumā. Šādas darbības formas parasti izmanto būvniecības un izklaides jomās.

- Ierobežota partnerība ar daļām (*Société en commandite par actions*)
- Vispārējā partnerība (*Société en nom collectif*)
- Eiropas Ekonomisko interešu grupa (*GIE: Groupement d'intérêt Economique*);
- Ne-tirdzniecības partnerība (*Société civile*)
- Klusās partnerības (*Société en participation*)

Ārvalstu uzņēmums Francijā var nodibināt arī filiāli, kura ir obligāti jāreģistrē Uzņēmumu Reģistrācijas centrā (CFE) 15 dienu laikā pēc filiāles atvēršanas.

Lielāko daļu no reģistrācijas formalitātēm ir iespējams nokārtot elektroniski.

Avots: <http://www.invest-in-france.org>

Nodokļu sistēma

Francijas nodokļu sistēmu ir raksturīga ar savu sarežģītumu, augstām likmēm un augstām administratīvām izmaksām.

Nodokļi Francijā tiek iekasēti gan valsts, gan pašvaldību līmenī.

Galvenie nodokļi ir:

- uzņēmumu ienākuma nodoklis
- iedzīvotāju ienākuma nodoklis;
- Īpašuma nodoklis;
- sociālie maksājumi;
- pievienotās vērtības nodoklis, u.c.

Uzņēmumu ienākuma nodoklis (Impôt sur les Sociétés)

Uzņēmumu ienākuma nodokļa standarta likme ir 33,33%. Taču vēl tiek piemērots papildus nodoklis 3,3% apmērā uzņēmumiem, kuru kopējais ieturamais nodoklis pārsniedz 763 000 EUR (kopējā nodokļu likme - 34,43%). Bez tam, īslaicīgs papildus nodoklis 5% apmērā tiek piemērots lieliem uzņēmumiem, kuru apgrozījums pārsniedz 2 500 000 EUR (pilnā nodokļu likme ir 36,10%, ja vēl tiek piemērots 3,3% papildus nodoklis).

Samazinātā likme maziem un vidējiem uzņēmumiem – 15% par ienākumiem līdz 38 120 eiro. Mazie uzņēmumi ir tie, kuros vismaz 75% no pamatkapitāla tieši vai netieši pieder indivīdiem vai individuālajiem komersantiem un gada ieņēmumi nepārsniedz 7,63 milj. EUR.

Iedzīvotāju ienākuma nodoklis (Impôt sur le revenu)

Iedzīvotāju ienākumu nodokļa sistēma ir progresīva un likme svārstās no 5,5% līdz 41%:

Ar nodokli apliekamie ienākumi (EUR)	Nodokļu likme, %
Līdz 5 963	0
5 963 – 11 896	5.5
11 896 - 26 420	14
26 420 – 70 830	30
70 830 un vairāk	41

Pievienotās vērtības nodoklis

Francijā pastāv 4 PVN likmes:

- standarta likme ir 19,6%;
- samazinātā likme 5,5% vai 7% tiek piemērota pārtikas produktiem, dažiem lauksaimniecības produktiem, tūrisma braucieniem, kultūras pasākumiem (teātra izrādēm), grāmatām;
- samazinātā likme 2,1% tiek piemērota kompensējamiem medikamentiem, dzīvu dzīvnieku tirdzniecībai, TV maksas programmām, dažiem kultūras pasākumiem un preses izdevumiem.

Contribution Economique Territorial (CET)

Kopš 2010.gada Francijā komercdarbības nodoklis ir aizvietots ar CET, ko piemēro gan rezidentiem, gan nerezidentiem attiecīgajā municipalitātē. Tas sastāv no 2 daļām: nekustamā īpašuma nodokļa (CFE) un uzņēmuma pievienotās vērtības ieguldījuma (CVAE – *cotisation sur la valeur ajoutée des entreprises*). Pēdējais netiek piemērots uzņēmumiem, kuru apgrozījums ir mazāks par 500 000 EUR.

Contribution Economique Territorial (CET) tiek piemērots katru gadu un to aprēķina, pamatojoties uz uzņēmuma īpašuma īres vērtību. Kopējā likme gada laikā nepārsniedz 3%.

Labklājības nodoklis (Wealth tax)

Labklājības nodoklis tiek piemērots Francijas rezidentiem, kuru īpašumu neto vērtība pārsniedz 1 300 000 EUR (kopš 2012.gada 1.janvāra). Ja šī vērtība ir robežas no 1 300 000 – 3 000 000 EUR, tad likme ir 0.25%. Ja īpašumu vērtība pārsniedz 3 000 000 EUR, piemērojamā likme ir 0.50%.

Avoti:

<http://www.invest-in-france.org>

<http://www.deloitte.com>